

ESKE

Ermittlung **schulsprachlicher Kompetenzen** in der **Erstsprache**

UNGARISCH

Aufgabenset 7 bis 9 Jahre Schulerfahrung

© Pädagogische Hochschule FHNW 2019

Professur Deutschdidaktik und Mehrsprachigkeit im Kindesalter

Ursula Ritzau

Feladatok

1. Olvas át a szöveget és jelöld x-szel a helyes kijelentéseket!

Burgonyachips

A burgonyachips vékony szeletekre vágott, zsírban kisütött burgonya és a 19. század egyik legjobban vitatott találmányai közé tartozik. Sok beszámoló van arról, ki találta fel és dobta piacra. Majdnem lehetetlen megállapítani, hogy ezek a történetek egyáltalán tartalmaznak-e leheletnyi igazságot. A legelterjedtebb történet George Crum szakácsé.

1852 augusztus 24-én egy elégedetlen vevő kedvére téve, a krumplit vékony szeletekre vágta, kisütötte, és megsózta. Az eredmény: Egy elégedetlen

vevőből egy nagyon elégedett vevő lett. Ez az elbeszélés ugyan igaz lehetne, de tudjuk azt is, hogy más szakácsoknak ugyanebben az évszázadban hasonló ötleteik voltak. Ugyanilyen termékek vannak megemlítve több amerikai szakácskönyvben és egyező készítmények lettek Angliában is kifejlesztve. Először az 1890-es években került a Burgonyachips az élelmiszerboltok polcaira, de a termék és az árusítás gyarapodása tulajdonképpen csak az olajsütő feltalálásával valósult meg az 1920-as évek vége felé. Ehhez tartozott még, hogy a csomagoláson a következő évtizedekben változtattak, így a burgonyachipset Amerikában nagy távolságra tudták szállítani. Európában az árusítása csak az 1950-es években kapott lendületre.

Miért írta az író ezt a szöveget?

- Hogy az olvasó a burgonyachips történetéről tájékozódjon.
- Hogy az olvasót egy mulatságos elbeszéléssel szórakoztassa.
- Hogy az olvasónak bemutassa, hogyan készül a burgonyachips.

Tudjuk, ki találta fel a burgonyachipset?

- Igen, George Crum.
- Nem, különböző személyek lehettek.
- Nem, csak azt tudjuk, hol lett feltalálva.

Körülbelül tudjuk, hogy mikor lett a burgonyachips feltalálva.

Igaz
Hamis

A burgonyachips először Európában lett árusítva.

Igaz
Hamis

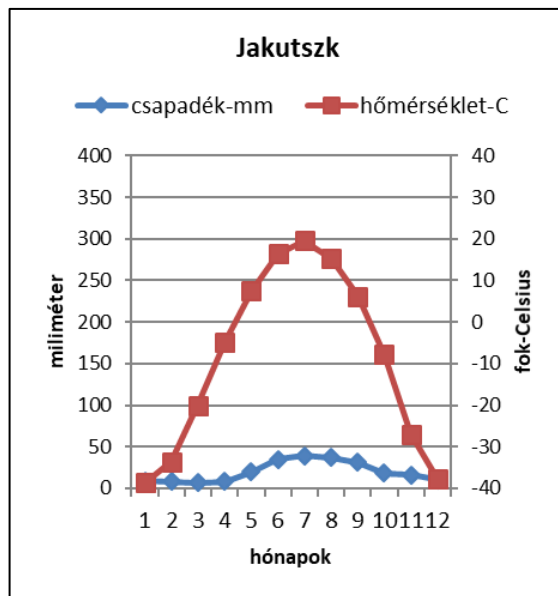
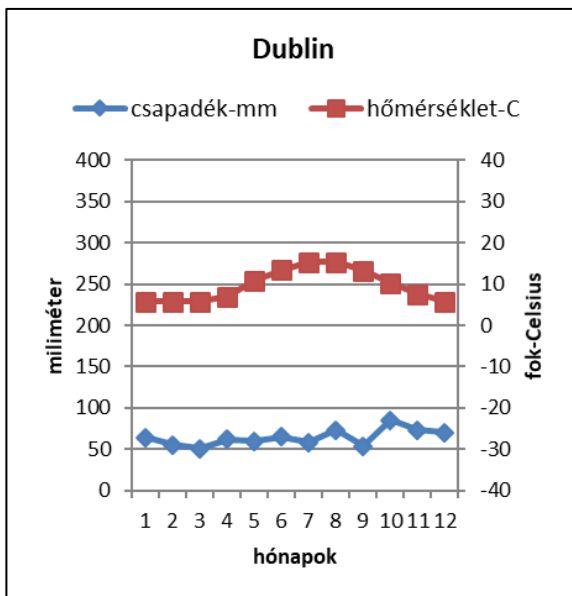
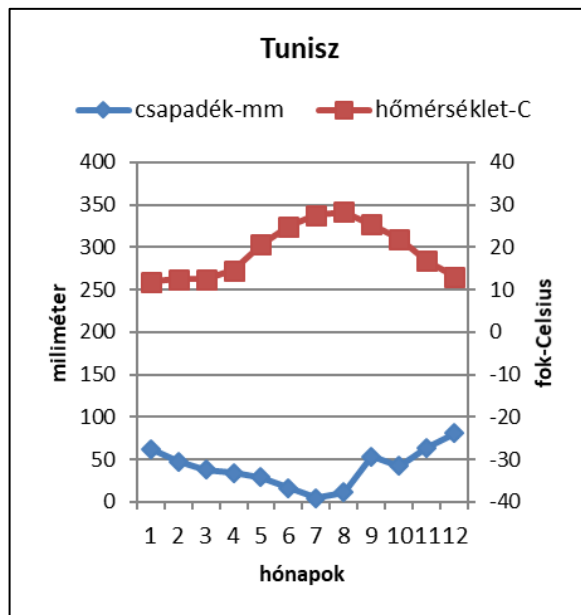
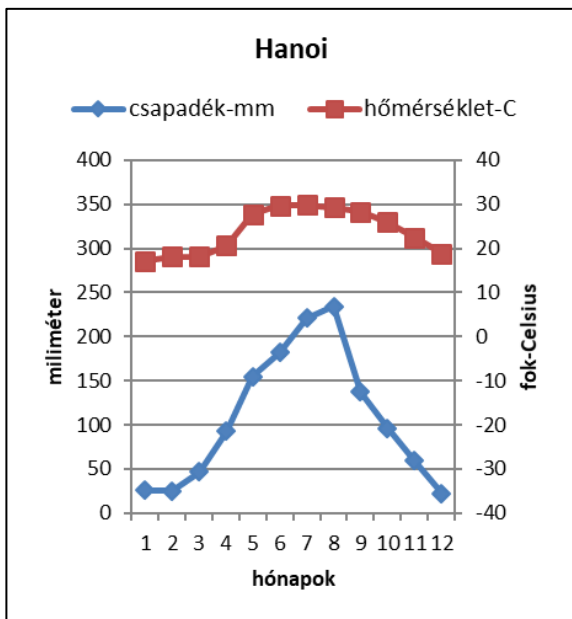
Különböző okokat találunk arra, hogy az emberek a 20. században egyre több burgonyachipset ettek.

Igaz
Hamis

2. Itt találsz egy rövid szöveget és négy klímadiagrammot négy különböző városról. Olvasd el a szöveget, nézd meg a diagrammokat és értelmezd szóban a látottakat!

Hőmérséklet és csapadék

A világ egyes helyein nyáron sokat esik, másol pedig alig. Egyes területeken a hőmérséklet majdnem ugyanaz marad egész évben. Míg más területeken nagy eltérés van nyár és tél között, mint Svájcban is A diagrammokon mutatott négy város különböző kontinenseken fekszik és eltérő éghajlatuk van. Hanoi Vietnámban fekszik, Tunisz Tunézia fővárosa Földközi tengernél, Dublin Írországban található és Jakutsk Oroszország közepén terül el.

Ábra: 1. A klímadiagrammok tartalmaznak egy csapadék-, és egy hőmérsékletdiagrammot. A csapadékmennyiség balra olvasható le és milliméterben van megadva. A hőmérséklet jobbra található és Celsiusfokban van megadva. A diagrammok a csapadék és hőmérséklet átlagértékét mutatják januártól decemberig.

3. Kérdések a szöveghez: "Hőmérséklet és csapadék" (2. feladat)

A. Ikszeld be a szöveg és a diagrammok alapján mindig a helyes városokat a táblázatban!

	Hanoi	Tunisz	Dublin	Jakutszk
Év közben az átlaghőmérséklet 5-15 Celsiusfok között mozog.				
A város a legkevesebb csapadékot nyáron kapja és májustól októberig 20 Celsiusfok vagy attól magasabb van.				
A csapadék októbertől áprilisig hó formájában eshet.				

B. Nézd meg Jakutszk diagrammját a 2. feladatban és ikszeld be a helyes kijelentéseket!

Az időjárás Jakutszkban novemberben

kb. 0°C és kb. 20 mm csapadéknak	☐
kb. -10°C és majdnem 50 mm csapadéknak	☐
alig 10°C alatti hőmérsékletnek és kb. 60 mm csapadéknak	☐
alig -30°C fölötti hőmérsékletnek és kb. 15 mm csapadéknak	☐

felel meg.

C. Melyik városokban változik a csapadék és hőmérséklet mennyisége leginkább, a 2. feladat diagrammjai alapján? Karikázd be a helyes városokat!

A csapadékmennyiség itt a legváltozékonyabb:

Hanoi	Tunisz
Dublin	Jakutszk

A hőmérséklet itt a legváltozékonyabb:

Hanoi	Tunisz
Dublin	Jakutszk

4. Olvasd át a két olvasói levelet és magyarázd el miről szól!

1. Olvasói levél

Adjon a gyerekeknek tej helyett vizet

A tehéntej az iskolákban nem természetesen fordul elő. Az ember az egyetlen faj a világon, aki más faj tejét issza.

Egy átfogó tudományos tanulmány lett prezentálva az e heti szerdai újságban. Abban dokumentálva van, hogy a legelterjedtebb magatartás a tehéntejjel kapcsolatban elavult.

A tanulmány kapcsolatba hozza a tejfogyasztást egy rövidebb élettartammal és nagyobb rizikóval a csontritkulásra.

A tehéntej nem jó sem a népegészségnek és környezetnek sem. Ezért itt az idő, hogy a gyermekeink új, egészséges és környezetbarát szokásokat tanuljanak:

Adjanak az iskolás gyerekeknek vizet, hogy azzal ontsák szomjukat.

Herbert Müller

A „Vegetarianismus” szervezet elnöke

2. Olvasói levél: Válasz Herbert Müllernek

A tej hozzátartozik az étkezésünkhöz

Herbert Müller nem akarja, hogy a gyerekek az iskolában tejet igyanak. Szervezetem és az Egyesült Nemzetek Szervezete azt az ellenvéleményt képviseli, miszerint: Minden gyermek az iskolában ingyen tejet kellene hogy kapjon.

A tej a 22 tápanyagból 18-at tartalmaz, amiket a napi szükségleteink igényelnek és biztosítja ezzel az iskolás gyerekek egészséges étkezését. Egy új tanulmány arról ír, hogy a gyerekek nem jutnak elegendő tápanyaghoz, ha az iskolai étkezéshez nem kapnak tejet.

A táplálkozás szakértő Ulla Rosander a Kristianstad Egyetemről egy tanulmányt végzett el három svéd iskolában Svédországban. Mind a három iskolában ugyanaz az ebéd lett felszolgálva, de csak egy iskolában kaptak a gyerekek hozzá tejet is.

Az eredmény azt mutatja, hogy főleg azok a gyerekek, akik kis adagot esznek, vagy nincs elég idejük az evésre, nagy szükségük van a klácium-, a B12 vitamin-, és a magnéziumbevitelre.

Ezért van szükségünk a tejure az iskolában.

Susanne Pfister

A „Gazdálkodókért” szervezet képviselőnője

5. Ikszeld be a 4. feladat olvasói leveleinek alapján a helyes kijelentéseket!

- a) Miért találja Susanne Pfister fontosnak, hogy az iskolás gyerekek tejet igyanak?
- A gyerekek többet esznek, ha tejet isznak.
 - A tejfogyasztás meghosszabbítja az élettartamot.
 - A tej sok tápanyagot tartalmaz.
- b) Miért véli Müller Úr úgy, hogy a gyerekeknek inkább vizet kellene inniuk tej helyett?
- A víz olcsóbb, mint a tej.
 - A víz jobb a környezetnek.
 - A víz jobban ontja a szomjat.
- c) Mire világít rá a kutatás az olvasói levelek szerint?
- A tejfogyasztásnak nem csak pozitív, hanem negatív következményei is vannak.
 - Az iskolai étkezések elegendő tápanyagot tartalmaznak tej nélkül is.
 - A tejfogyasztás erősebb csontokat eredményez.
- d) Miért ír Susanne Pfister Asszony olvasói levelet?
- Szeretné elmagyarázni, miért gondolja úgy, hogy Müller Úrnak nincs igaza.
 - Szeretné elmagyarázni, hogy a víz jó a környezetnek.
 - Nem akarja, hogy a gyerekek nagyon keveset egyenek.
- e) Müller Úr mellett érvel, hogy az élettartamunk csekélyebb, ha sok tejet iszunk. igaz
hamis
- f) Müller Úr és Susanne Pfister Asszony mind a két olvasói levélben ugyanazon kutatási eredményekre utalnak. igaz
hamis
- g) A tudósok a tejfogyasztás hatásainak vonatkozásában ugyanazon véleményen vannak. igaz
hamis

6. A 4. feladat olvasói levelei közül melyiket tartod meggyőzőbbnek. Fejtsd ki szóban, miért!

7. Mit jelentenek ezek a fogalmak? Ikszeld be a pontos jelentést!

- a) Az etika az,...
- amit teszünk és nem teszünk és ahogyan a többi ember erre reagál.
 - Meggyőződések, mi helyes és mi helytelen.
 - Egy történelmi időszak.
- b) Mi a nyelvtan?
- A szavak kiejtése.
 - Egy szöveg hosszúsága.
 - Ahogyan a szavakat és mondatokat alakítjuk.
- c) Ki a főszereplő egy történetben?
- Az a személy, aki a szöveget írta.
 - A legfontosabb személy a történetben.
 - Az első személy, aki a történetben meg van említve.
- d) Mit jelent a megegyezés?
- Egyetértés.
 - Többesszám.
 - Engedély.

8. Nézd meg az órarendet és válaszolj a kérdésekre!

Nikó 15 éves és 9. osztályba jár. Szerda délutánonként kisegítőként dolgozik egy étteremben. Szabadidejében szívesen focizik. Itt van az órarendje.

	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
7.45-9.15	Francia	Angol	Matematika	Francia	Angol
9.15-9.45	<i>szünet</i>	<i>szünet</i>	<i>szünet</i>	<i>v</i>	<i>szünet</i>
9.45-11.15	Matematika	Földrajz	Környezet- ismeret	Környezet- ismeret	Történelem
11.15-12.00	Matematika	Földrajz	Magyar nyelv és irodalom	Magyar nyelv és irodalom	Magyar nyelv és irodalom
12.00-13.30	<i>ebédszünet</i>	<i>ebédszünet</i>	<i>ebédszünet</i>	<i>ebédszünet</i>	<i>ebédszünet</i>
13.30-15.00	Angol	Történelem	Angol	Magyar nyelv és irodalom	Testnevelés
15.00-15.30	<i>szünet</i>	<i>szünet</i>		<i>szünet</i>	<i>szünet</i>
15.30-17.00	Magyar nyelv és irodalom	Testnevelés		Matematika	Ének-Zene
17.00-18.00			Munka		
18.00-19.00			Munka		
19.00-20.00	Foci		Munka	Foci	
20.00-21.00	Foci		Munka	Foci	
21.00-22.00			Munka		

Kérdések

1. Hány matematika órája van Nikónak egy héten?

Válasz: _____

2. Milyen tantárgya van egyszer egy héten Nikónak?

Válasz: _____

3. Milyen tantárgya nincs Nikónak soha ebédszünet előtt?

Válasz: _____

